

Аналіз регуляторного впливу проєкту постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про здійснення Національним банком України нагляду за додержанням учасниками ринку фінансових послуг законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг”

I. Визначення та аналіз проблеми, яку пропонується розв’язати шляхом державного регулювання

Національний банк України (далі – Національний банк) на реалізацію Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг” від 12 вересня 2019 року № 79-ІХ, яким, зокрема передбачено перерозподіл функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг, має привести свої нормативно-правові акти у відповідність до цього закону.

Починаючи з 01 липня 2020 року Національний банк є органом, який забезпечує реалізацію державної політики щодо захисту прав споживачів фінансових послуг, здійснює регулювання та нагляд за додержанням учасниками ринку фінансових послуг законодавства про захист прав споживачів та законодавства про рекламу (в частині реклами фінансових послуг) у межах, установлених:

1) Законом України “Про Національний банк України” (відповідно до частини 1 статті 7):

- Національний банк здійснює державне регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі на ринках небанківських фінансових послуг за діяльністю небанківських фінансових установ та інших осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги в межах, визначених Законом України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” та іншими законами України (пункт 8¹);

- Національний банк здійснює захист прав споживачів фінансових послуг, що надаються банками, а також іншими фінансовими установами та особами, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Національний банк України (пункт 34).

2) Законом України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (далі – Закон про фінансові послуги) (відповідно до статей 19-21, 28, 29):

- метою державного регулювання ринків фінансових послуг в Україні є захист прав та інтересів споживачів фінансових послуг і додержання учасниками ринку фінансових послуг вимог законодавства (пункти 2, 6 частини 1 статті 19);

- державне регулювання діяльності з надання фінансових послуг здійснюється шляхом нормативно-правового регулювання діяльності фінансових установ та нагляду за діяльністю учасників ринку фінансових послуг (крім клієнтів) (пункти 2, 3 частини 1 статті 20);

- органи, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг в межах компетенції здійснюють нагляд за додержанням законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг у порядку, встановленому нормативно-правовими актами Національного банку, зокрема перевіряють додержання правил надання фінансових послуг та законодавства про захист прав споживачів, здійснюють контроль за дотриманням

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E6540400000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

V/14-0006/15633

від 25.02.2021 17:10

законодавства України про рекламу (в частині реклами у сфері фінансових послуг) (частина 3 статті 21);

- Національний банк України у сфері державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг у межах компетенції, визначеної частиною першою статті 21 цього Закону, здійснює захист прав споживачів фінансових послуг (пункт 28 частини 1 статті 28);

- Національний банк України в межах своїх повноважень здійснює нагляд за діяльністю на ринках небанківських фінансових послуг у формі безвиїзного нагляду та інспекційних перевірок відповідно до цього Закону та нормативно-правових актів Національного банку України (частина 2 статті 29).

3) Законом України «Про рекламу», а саме: контроль за дотриманням законодавства України щодо реклами на ринках фінансових послуг (у тому числі споживчого кредиту), крім фондового ринку, здійснює Національний банк України (відповідно до статті 26).

Національний банк на виконання вимог частини 3 статті 21 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» у межах своєї компетенції має затвердити нормативно-правовий акт, який встановлює порядок здійснення нагляду за додержанням законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг та забезпечення реалізації державної політики щодо захисту прав споживачів фінансових послуг.

Зазначене питання не може бути вирішене за допомогою ринкових механізмів, оскільки воно стосується реалізації повноважень Національного банку щодо здійснення нагляду за додержанням законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, зокрема шляхом затвердження Положення про здійснення Національним банком України нагляду за додержанням учасниками ринку фінансових послуг законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг.

Зазначене питання не може бути вирішене за допомогою чинних регуляторних актів. Постанова Правління Національного банку України від 28 грудня 2020 року №169 «Про затвердження Положення про здійснення Національним банком України безвиїзного нагляду на ринках небанківських фінансових послуг» направлена на здійснення пруденційного нагляду на ринках небанківських фінансових послуг.

II. Визначення цілей державного регулювання

Проект Положення про здійснення Національним банком України нагляду за додержанням учасниками ринку фінансових послуг законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг розроблено відповідно до повноважень, передбачених частиною 3 статті 21 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», з метою унормування порядку здійснення нагляду за додержанням учасниками ринку фінансових послуг законодавства про захист прав споживачів та законодавства про рекламу (в частині реклами фінансових послуг).

III. Визначення та оцінка всіх прийнятних альтернативних способів досягнення встановлених цілей із аргументацією переваг обраного способу

Прийнятних альтернативних способів досягнення поставлених цілей немає.

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

V/14-0006/15633

від 25.02.2021 17:10

IV. Опис механізмів і заходів, які забезпечують розв'язання визначеної проблеми шляхом прийняття запропонованого регуляторного акта

Проект Положення про здійснення Національним банком України нагляду за додержанням учасниками ринку фінансових послуг законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг встановлює наступне:

1) Національний банк під час здійснення нагляду за додержанням законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг керується принципами, визначеними у частині першій статті 3¹ Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг";

2) Національний банк та його уповноважені посадові особи у межах компетенції, визначеної частиною 3 статті 21 Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг", здійснюють нагляд за додержанням учасником ринку фінансових послуг законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг шляхом:

аналізу звернень споживачів фінансових послуг, фізичних осіб поданих особисто або через уповноважену на це іншу особу, звернень юридичних осіб, об'єднань громадян без статусу юридичної особи, а також скарг та заяв (клопотань) адвокатів в інтересах фізичних та юридичних осіб на предмет додержання законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг;

аналізу договорів про надання фінансових послуг та інших документів (їх копій), укладених між учасником ринку фінансових послуг та споживачами фінансових послуг або складених/підписаних учасником ринку фінансових послуг, щодо виявлення фактів недотримання вимог законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, включаючи наявність умов, що обмежують та/ або порушують права споживачів фінансових послуг;

аналізу вебсайтів та внутрішніх документів учасника ринку фінансових послуг на предмет додержання законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг та законодавства про рекламу в сфері фінансових послуг;

надання роз'яснень щодо законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг;

здійснення контролю за дотриманням учасником ринку фінансових послуг законодавства України про рекламу (в частині реклами у сфері фінансових послуг);

застосування заходів впливу, штрафних санкцій та/або накладення на посадових осіб учасника ринку фінансових послуг адміністративних стягнень;

перевірки осіб, які надають фінансові послуги щодо додержання ними правил надання фінансових послуг та законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг;

узагальнення практики застосування законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг та публікування на сторінках офіційного Інтернет представництва Національного банку щоквартальних та щорічних оглядів;

надання рекомендацій щодо додержання учасниками ринку фінансових послуг законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг;

контролю усунення виявлених порушень та врахування наданих рекомендацій за результатами проведеного нагляду за додержанням законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг;

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E6540400000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

V/14-0006/15633

від 25.02.2021 17:10

співпраці з іншими органами у межах своєї компетенції для забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг та додержання законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, обміну та аналізу інформацією щодо звернень споживачів фінансових послуг, правопорушень на ринку фінансових послуг, осіб, притягнутих до відповідальності.

V. Обґрунтування можливості досягнення цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта

Вимоги регуляторного акта є обов'язковими для виконання учасниками ринку фінансових послуг, державне регулювання та нагляд за додержанням законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг яких у межах повноважень, установлених статтею 21 Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг", покладено на Національний банк.

До зовнішніх чинників, що можуть потенційно впливати на дію запропонованого регуляторного акта, належать зміни в законодавстві України.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття запропонованого регуляторного акта

Прийняття регуляторного акта дозволить:

- 1) забезпечити реалізацію Національним банком України функції нагляду за додержанням учасниками ринку фінансових послуг законодавства про захист прав споживачів та законодавства про рекламу (в частині реклами фінансових послуг);
- 2) чітко врегулювати порядок здійснення безвиїзного нагляду в частині захисту прав споживачів фінансових послуг та надасть можливість учасникам ринків фінансових послуг реалізувати свої права щодо ознайомлення з результатами перевірки та надання пояснень або заперечень.

VII. Обґрунтування строку чинності запропонованого регуляторного акта

Регуляторний акт набере чинності з дня, наступного за днем його офіційного опублікування.

Вимоги Положення про здійснення Національним банком України нагляду за додержанням учасниками ринку фінансових послуг законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг діятимуть без визначення строку чинності, так як безпосередньо пов'язані з фінансовими послугами, надання та супроводження яких закріплено законодавством України.

VIII. Визначення показників результативності регуляторного акта

Дія регуляторного акта поширюється на всіх учасників ринку фінансових послуг за виключенням банків, осіб, які провадять діяльність з надання посередницьких послуг на ринку банківських послуг, об'єднання фінансових установ, включених до реєстру саморегульованих організацій та клієнтів.

Як показники результативності регуляторного акта планується використовувати практику дотримання норм законів України та вимог нормативно-правових актів Національного банку України, які регулюють захист прав споживачів фінансових послуг, встановлюють для учасників ринку фінансових послуг вимоги та умови щодо надання

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

V/14-0006/15633

від 25.02.2021 17:10

споживачам фінансових послуг та/або встановлюють вимоги щодо реклами таких послуг (крім реклами на фондовому ринку).

Разом з цим, ураховуючи те, що Національний банк лише з 01 липня 2020 року почав реалізовувати повноваження щодо регулювання та нагляду за додержанням учасниками ринку небанківських фінансових послуг законодавства про захист прав споживачів та законодавства про рекламу (в частині реклами фінансових послуг), та враховуючи специфіку цього регуляторного акта, визначення чіткого переліку прогнозних значень показників результативності документа не є можливим.

ІХ. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватимуться відстеження результативності регуляторного акта в разі його прийняття

Базове відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься до дати набрання чинності Положення про здійснення Національним банком України нагляду за додержанням учасниками ринку фінансових послуг законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг.

Повторне відстеження результативності планується здійснити не пізніше двох років із дня набрання чинності регуляторного акту.

Періодичні відстеження результативності регуляторного акту здійснюватимуться один раз на кожні три роки починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності цього акта.

Для відстеження результативності будуть використовуватися дані, отримані за результатами здійснення своєї діяльності Національним банком.

Голова

Кирило ШЕВЧЕНКО

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до:17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

В/14-0006/15633

від 25.02.2021 17:10